

PRZEGLĄD DOKUMENTACYJNY LEŚNICTWA

opracowany przez

Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej
Instytutu Badawczego Leśnictwa

Rok 29

Warszawa 1978

Nr 6

Układ pozycji, zgodnie z dotychczasową praktyką, według międzynarodowej leśnej klasyfikacji oksfordzkiej, której symbole cyfrowe podane są nad tekstem każdego streszczenia.

1 CZYNNIKI ŚRODOWISKA. BIOLOGIA

152	161,4 : 164.5	IBL
Kiščenko I. T.: Sezonnyj rost chvoi sosny v raznych tipach lesa v jużnoj Karelii. Sezonowy wzrost igieł sosny w różnych typach lasu południowej Karelii. Lesovedenie 1978 nr 2 s. 29—32, 4 wykr. bibliogr. 6 poz. sum. — W latach 1974—1975 badano intensywność sezonowego wzrostu igieł sosny posp. oraz czas trwania ich przyrostu w okresie wegetacji. Obserwacje prowadzono w 60-letnich drzewostanach sosnowych III, IV i V klasy bonitacji. Początek rozwijania się pączków i wzrost igieł w znacznym stopniu zależą od temperatury powietrza, a dynamika sezonowego przyrostu nie zależy od bonitacji siedliska. Silniejszy aparat asymilacyjny drzew na żyzniejszych siedliskach jest przede wszystkim wynikiem intensywniejszego wzrostu igieł a w mniejszym stopniu zależy od czasu trwania przyrostu. (W. C.)		
152	181.65 : 561.2	IBL
Feklisotv P. A.: Dendroklimatičeskij analiz prirosta po diametru v sosnjake mochovo-lišajnikovom severnoj tajgi. Dendroklimatyczna analiza przyrostu średnicy w sosninie brusznicowo-chrobotkowej w północnej tajdze. Lesovedenie 1978 nr 2 s. 23—28, 1 tab. 4 wykr. bibliogr. 19 poz. sum. — Roczny przyrost grubości w dużym stopniu zależy od klimatycznych i meteorologicznych czynników. Poznanie tych zależności umożliwi prawidłowe analizowanie i prognozowanie produktywności drzewostanów. Na podstawie analizy materiałów z 70 lat stwierdzono, że występuje 11-letnia cykliczność maksymalnych i minimalnych przyrostów, związana ze zmianami aktywności słońca. Podobna dynamika przyrostów sosny występuje również w północnej Szwecji i w Archangielskim obwodzie. Wielkość przyrostu jest skorelowana z aktywnością słońca w roku poprzednim oraz ze średnią temperaturą VI i VII poprzedniego jak i bieżącego roku. Maksymalny przyrost grubości w rejonie badań występował przy średniej temperaturze VI—VII — 12°C i sumie opadów — 100 mm. (W. C.)		

Perina V.: Vliv velikosti seče na růst kultur. **Wpływ wielkości zrębu na rozwój uprawy.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 3 s. 332—336, 3 fot. 2 rys. 1 tab. rés. Zsfg. — W lasach dośw. WSR Brno na zrębach o szer. 80, 40 i 20 m oraz w gniazdach wysadzono w 1958 r. świerk, jodłę, sosnę, modrzew, jedlicę, dąb i buk. Po 17 latach wysokość drzewek na zrębach wynosiła 6—11 m a w gniazdach 2—5 m. Świerk najlepiej rósł na

zrębie o szer. 80 i 40 m (wys. 8,59 i 8,52 m), podobnie jak modrzew (11,17 i 9,44 m), natomiast dla jodły najkorzystniejszy był zrąb o szer. 40 m (wys. 4,05 m) tak, jak dla jedlicy (10,42 m). Sosna rosła dobrze tylko na zrębie o szer. 80 m (6,98 m). Dla dębu najlepsze warunki były na zrębach 40 i 20 m (7,43 i 7,00 m) a buk miał te same wysokości (6,50, 6,40 i 6,37 m) na zrębach o szer. 80, 40 i 20 m. (S. K.)

Smagljk K. K.: Ocenka ekologicznych posledstvij chozjajstvennogo preobrazovanija gornych lesov Karpat. **Ocena ekologicznych skutków przebudowy gospodarczej górskich lasów w Karpatach.** Lesovedenie 1978 nr 2 s. 3—9, 1 rys. 1 tab. bibliogr. 35 poz. sum. — Z badań wynika, że stosowanie zrębów zupełnych i wprowadzanie monokultur świerkowych spowodowało nasilenie procesów niekorzystnych dla produktywności, trwałości i socjalnych funkcji

lasów. Nasiliły się procesy erozyjne. W ciągu pierwszych 4 lat straty gleby na zrębie zupełnym dochodzą do 500 m³/ha; zapas próchnicy w drzewostanie świerkowym jest dwukrotnie mniejszy niż w drzewostanie mieszanym buko-jodłowo-świerkowym. Głębokość penetracji gleby przez systemy korzeniowe w czystych świerczynach jest 2 razy a masa korzeni i pniaków 1,5 raza mniejsza niż w naturalnych drzewostanach. (W. C.)

Tatarinov V. V., Trus M. V., Nečaev A. A.: Analiz parcelljarnoj struktury temnochvojnyh lesov s cel'ju izučenija ich vozrastnoj dinamiki. **Analiza struktury wydzielen' lasów świerkowych i jodłowych w celu poznania ich dynamiki wiekowej.** Lesovedenie 1978 nr 1 s. 10—20, 7 rys. 2 tab. 14 wyk. bibliogr. 17 poz. sum. — W rębnych, przeszłorębnych i bliskorębnych drzewostanach świerkowych i jodłowych ba-

dano dynamikę procesów odnowieniowych oraz strukturę wieku i wysokości w różnych biogeocenozach Prześlędzono zmiany sukcesji gatunków w wydzieleniach różnego wieku. Poznanie dynamiki wzrostu świerczyn i określenie czasokresu zachodzenia zmian wiekowych w populacjach drzew ma duże praktyczne znaczenie dla gospodarstwa leśnego, np. przy opracowywaniu układu cięć rębnych. (W. C.)

Šindálařovà J.: Lesnická genetika a šlechtění lesnich dřevin. **Genetyka leśna i selekcja drzew leśnych.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 11 s. 509—510. — W ZSRR za bardzo ważny czynnik zwiększenia produktywności lasów uważa się

stosowanie metod genetyki i selekcji drzew oraz aklimatyzację gatunków szybkorosnących. W tym celu organizuje się nasiennictwo leśne na zasadach genetycznych i prowadzi się badania genetycznej struktury naturalnych po-

pulacji drzew leśnych. Zagadnieniami genetyki i selekcji leśnej zajmuje się w ZSRR conajmniej 25 instytutów, zakładów i ośrodków. Prowadzi się rów-

nież intensywną selekcję topoli. Do 1980 r. ma być założone 22 600 ha plantacji nasiennych gatunków leśnych. (S. K.)

158

232.216:549

IBL

Burschel P. i in.: Wirkungen verschiedener Bodenbearbeitungsverfahren auf Wachstum, Phytomasseakkumulation und Nährelementvorräte junger Kiefernwaldökosysteme (*Pinus sylv. L.*). **Oddziaływanie różnych metod uprawy gleby na wzrost, akumulację fitomasy i zapasy substancji pokarmowych w ekosystemach młodników sosnowych (*Pinus silv. L.*)**. Forstwiss. C.-Bl. 1977 Jg 96 H. 6 s. 321—338, 7 tab. 5 wyk. bibliogr. 35 poz. sum. — Badania prowadzono w RFN w latach 1965—68, na bielicy pseudoglejowej, po usunięciu drzewostanu, w którym pozyskiwano ściółkę. Przed wysadzeniem sosny 1/0

teren spryskano herbicydami i nawieziono 1290 kg/ha Ca, 65 kg/ha P, 270 kg/ha Mg i 115 kg/ha N. Zastosowano warianty: U bez uprawy, F ze spulchnieniem do głęb. 20 cm i V z orką pełną do głęb. 40 cm. W ósmym roku zebrano 21—23 t/ha fitomasy, w której udział pędów i grubszych korzeni wynosił 42% (wariant U), 55% (F) i 69% (V). Spulchnienie spowodowało zwiększenie wysokości drzewek o 5%, a pełna orka o 12%. W ciągu 8 lat gleba utraciła 20 t/ha (U), 22 t/ha (F) i 31 t/ha (V) węgla, czyli 29—44%. Ilość azotu zmniejszyła się o 370 kg/ha (U) do 860 kg/ha (F). (W. B.)

159

232.315:232.13

IBL

Ščepťo'ev F. L., Sumskaja A. N.: Eksperimental'nyj mutagenez i mutagenaja selekcija duba obyknovennogo s primeneniem gamma-oblucenij. **Doświadczalna mutageneza i mutagenna selekcja dębu szypułkowego przy zastosowaniu napromieniania gamma**. Lesovedenie 1978 nr 1 s. 86—90, 4 fot. bibliogr. 20 poz. sum. — Żołędzie dębu szypułkowego (*Quercus robur L.*) traktowano przed wysiewem dawką od 1 do 6 tys. R promieni gamma Co^{60} a w następnym roku inne żołędzie — dawką

od 7 do 15 tys. R. Wśród uzyskanych siewek wyróżniono formy: płaczące, piramidalne, sztandarowe, kopulaste, płoczące się, karłowate, krzewiaste oraz szybko rosnące. Formy szybko rosnące uzyskiwano przy dawkach od 3 do 9 tys. R. Optymalne dawki dla otrzymywania takich mutantów wynoszą 4—5 tys. R. Średnia wysokość 7-letniego mutantu wynosiła 307,8 cm a maksymalna — 384 cm (drzewka kontrolne miały odpowiednio 82,0 cm i 137 cm). (W. C.)

160

232.32

IBL

Karas' A. M., Škredov G. A.: Organizacija tipovych rabočich mest v bazisnych pitomnikach. **Organizacja typowych stanowisk roboczych w szkołkach centralnych**. Les. Choz. 1978 nr 4 s. 50—53, 5 rys. — W związku z utworzeniem w leschozach Białorusi wielkopowierzchniowych (po 20—30 ha) szkółek centralnych niezbędne stało się zorganizowanie stałych typowych sta-

nowisk roboczych sortowania i pakowania materiału sadzeniowego. Przedstawiono zalecenia w zakresie mechanizacji niektórych pracochłonnych operacji przy przygotowaniu materiału sadzeniowego oraz charakterystykę i pracę stałego wielostanowiskowego urządzenia pierścieniowego do sortowania, pakowania i przechowywania siewek oraz urządzenia przewoźnego dla małoś-

powierzchniowych szkółek leśnych. Przedstawiono również sposób produkcji, zastosowane materiały oraz wymiary opakowań do transportu materiału sadzeniowego. Cały podany sche-

mat transportowo-technologiczny pozwala na zaoszczędzenie nakładów pracy oraz zmniejszenie o około 50% wydatków, związanych z transportem. (R. M.)

161

232.322.2

IBL

Šrámek O.: Které okolnosti rozhodují o zdaru chemické asanace pudy? **Co decyduje o efektywności chemicznego odkażania gleby?** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 12 s. 523—528, 1 fot. 1 tab. rés. rez. sum. Zsfg. — Podstawowymi warunkami udanego oczyszczenia gleby ze szkodników jest: wybór odpowiedniego środka, właściwy termin zastosowania go, odpowiednie wprowadzenie do gleby. Omówiono właściwości najważniej-

szych fumigantów: technicznego alkoholu allilowego, granulowanego Basamidu, proszkowego Dazometu, D-D, Di-Trapexu i Nematinu. Podano dawki tych fumigantów na ha, okres karencji, ich efektywność jako herbicydów, fungicydów i nematocydów, a nawet cenę. Omówiono również zasady obowiązujące przy stosowaniu tych substancji. (S. K.)

162

232.328:414.13

IBL

Ščepot'ev F. L., Osipova L. M.: Vlijanie reguljatorov rosta na vegetativnoe razmnoženie mutantov topolja volosistoplodnogo. **Wpływ regulatorów wzrostu na wegetatywne rozmnożenie mutantów topoli kalifornijskiej.** Lesovedenie 1978 nr 2 s. 70—72, 2 fot. 3 tab. bibliogr. 14 poz. sum. — Zrzesy topoli kalifornijskiej (*Populus trichocarpa*) poddano działaniu promieni gamma C⁶⁰ w dawkach 50, 100 i 150 R. Wśród jednorocz-

nych sadzonek wyróżniono mutantą pstrolistnego. Zrzesy tej formy moczone przed sadzeniem przez 24 godz. w wodnym roztworze heteroauksyny z dodatkiem glukozy (1) lub bez glukozy (2) i wariant kontrolny (3) w czystej wodzie. Najwięcej (91,4%) ukorzeniło się zrzesów traktowanych roztworem (1) a dwuletnie drzewka z tego wariantu były o 34% wyższe i o 42% grubsze niż z wariantu kontrolnego (3). (W. C.)

163

232.329.6

IBL

Chalupa V.: Možnosti zvýšení ujímavosti prostokorenných sazenic při vysadbě. **Możliwości zwiększenia odsetka przyjmowania się sadzonek z nieosłoniętym systemem korzeniowym.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 8 s. 350, 1 wyk. rés. rez. sum. Zsfg. — Korzenie sadzonek świerka i sosny, niechronione po wyjęciu z gleby, tracą wodę w okresie wegetacji znacznie szybciej niż pędy a po wysadzeniu w uprawie odsetek wy-

padów jest wysoki zaś przyrost sadzonek przyjętych jest osłabiony jeszcze w drugim roku. Przeprowadzone w VULHM próby wykazały, że jeżeli po wyjęciu przetrzymuje się korzenie sadzonek w wilgotnym torfie w folii zwiniętej w rolkę, udatność sadzenia i przyrost są takie same, jak u sadzonek wysadzonych natychmiast po wyjęciu a lepsze, niż u sadzonek traktowanych Agricolem. (S. K.)

164

232.43

IBL

Kramer H.: Zur Qualitätsentwicklung junger Kiefernbestände in Abhängigkeit vom Ausgangsverband. **Na temat**

kształtowania się jakości młodników sosnowych w zależności od więzby wyjściowej. Forst-u. Holzwirt 1977 Jg 32

Nr 23 s. 469—476, 3 tab. 14 wyk. bibliogr. 4 poz. — Metody zakładania upraw i pielęgnacji drzewostanów sosnowych są w Europie b. różne, wprowadza się bowiem od 2 500 do 25 000 sadzonek/ha. Liczba i jakość drzew na 1 ha zależy początkowo od wyjściowej liczby sadzonek, ale po przekroczeniu wysokości 12—13 m zaznacza się wpływ siedliska. Liczba sadzonek przy zakładaniu uprawy zależy od celu gospodarczego, stopnia zagrożenia w wieku młodocianym, rodzaju sadzonek i staranności sadzenia. Przy produkcji cennych sortymentów i stosowaniu 1-

-letnich sadzonek nieszkółkowanych wprowadza się od 10 000 szt/ha przy małym zagrożeniu a do 20 000 szt/ha przy dużym. Przy 3-letnich 1-krotnie szkółkowanych od 7 000 do 15 000 szt/ha, a przy starszych wielokrotnie szkółkowanych od 4 000 do 5 000 szt/ha. Przy nastawieniu na masowe sortymenty należy wprowadzać 8 000—12 000 sadzonek 1-letnich, 5 000—8 000 3-letnich, lub 2 500—5 000 starszych na 1 ha. Przy ukierunkowaniu na cenne sortymenty konieczna jest indywidualna pielęgnacja. (W. B.)

165

238—176.1 *Populus tremula*

IBL

Mohrdiek O. V.: Hybrid Aspen für forstliche Grenzertragsböden. **Mieszańce osiki przeznaczone na gleby leśne o niskiej wydajności (rolniczej)**. Forstarchiv 1977 Jg 48 H. 8 s. 158—163, 5 fot. 3 tab. bibliogr. 15 poz. sum. — Omówiono sekcje Leuce, Tacamahaca i Aigeros oraz mieszańce. Szczególne znaczenie gospodarcze mają mieszańce *P. tremula* × *P. tremuloides*, łatwo rozmnażane przez zrzęzy. Topole sekcji Leuce, balsamiczne i rozpowszechnione w Niemczech klony *P. trichocarpa* (np.

Androscoggin, Rochester i Oxford) stwarzają nowe możliwości dla hodowli lasu, umożliwiając bowiem zakładanie również czystych drzewostanów. Podano przydatność poszczególnych topoli na różne gleby i przyrosty. Uzyskana w Ameryce krzyżówka *P. alba* × *P. grandidentata* stanowi jedyne udane wykorzystanie topoli białej, znanej z niskiej jakości drewna. Wskazano przyszłościową rolę topoli w produkcji drewna. (W. B.)

166

241 : 333 : 36

IBL

Černý Z.: Použití rotační sekačky RSB-631 při mechanizaci vchovy mladých lesních porostů. **Zastosowanie rębarki rotacyjnej RSB-631 w mechanizacji pielęgnowania młodych drzewostanów**. Lesnictvi 1977 R. 23 nr 11 s. 913—926, 4 fot. 2 rys. 1 tab. 4 wyk. bibliogr. 16 poz. rés. rez. sum. — Próby przeprowadzono w naturalnych odnowieniach świerka i buka w wieku od 6—8 do 15—17 lat z zagęszczeniem od 8—12 do 40—50 tys. drzewek na 1 ha. Wyniki

pracy rębarki (prod. RFN) podwieszonoj na ciągniku Zetor 5748 porównywano z wynikami wycinacza krzewów. Przerzedzenie uprawy jest dla rębarki dosyć trudne już wtedy, gdy przeważają drzewka o grub. 5—7 cm w miejscu cięcia. Dla robotnika praca na rębance jest znacznie lżejsza, niż przerzedzanie wycinaczem krzewów. Koszt przerzedzenia 1 ha rębarką wyniósł 333 korony a wycinaczem — 728 koron. (S K.)

167

242 : 333 : 461

IBL

Soukup F., Temmlová B.: Vliv mechanizovaných technologických postupů při těžbě a přibližování dřeva na miru po-

škození stojících stromů v probírkách a předmytních porostech. **Wpływ zmechanizowanych procesów technologicz-**

nych przy pozyskaniu i zrywce drewna na stopień uszkodzenia stojących drzew przy trzebieżach i cięciach przedrębnych. Lesnictvi 1977 R. 23 nr 6 s. 465—478, 1 rys. 5 tab. bibliogr. 21 poz. rés. rez. sum. — Badania prowadzono w drzewostanach w wieku 40—70 lat, w których zastosowano dwie metody pozyskania — całych drzew (brygada kompleksowa z uniwersalnym ciągnikiem kołowym) i sortymentową (wy-

168

Humbert P.: Le miel et la forêt. **Miód a las.** Rev. for. franç. 1977 nr 4 s. 263—277, 4 fot. 3 rys. 3 tab. 2 wykr. — Pszczoły wytwarzają w zasadzie 2 rodzaje miodu: nektarowy i spadziowy. Przez specjalistów i po uprzednich badaniach mogą być zbierane również inne produkty pszczele (pyłek, kit, mleczko). Pszczoły wypracowują, na drodze

288

róbka 2-metrowych sortymentów i wywóz ich zestawem BM Volvo 460 SM). Przy sortymentowej metodzie uszkodzeniu uległo tylko 3,7% latem i 2% zimą, natomiast przy metodzie całych drzew odpowiednio 18,2% i 9,5% a przy kombinowanej zrywce końmi a następnie ciągnikiem (w trudnych warunkach terenowych) — aż 34 i 15,6%. (S. K.)

IBL

bardzo złożonych syntez, glukozę i tłuszcz. Wielką korzyścią ich pracy jest zapylenie roślin owadopylnych. Omówiono dotychczasowe studia dotyczące całokształtu produkcji miodu leśnego, ulepszania metod pracy pszczelarzy i możliwości zwiększenia dochodowości. (M. B.)

3 NAUKA O PRACY. POZYSKANIE DREWNA. PRACE ZRĘBOWE I TRANSPORT. INŻYNIERIA LEŚNA

169

323.12 : 304

IBL

Bohlmann V.: Beeinflussung des Arbeiters durch den CO-Anteil im Motorsägenabgas. **Oddziaływanie na robotnika spalin zawierających CO, wydzielanych przez pilarki.** Forstarchiv 1977 Jg 48 H. 6 s. 123—124, 3 fot. 2 tab. bibliogr. 1 poz. — Celem przeprowadzonych badań było stwierdzenie czy zawartość tlenu węgla w spalinach pilarek ma dający się ująć liczbowo wpływ na organizm ludzki. Do badań użyto 10 pilarek typu Sachs — Dolmar 119 o pojemności skokowej silnika 60 cm³. Ze

względu na pracę przy drewnie cienkim obroty pilarek były wysokie ale pełne wykorzystanie mocy było sporadyczne. Pomimo dość zróżnicowanych wyników (zawartość CO wahała się od 2,8 do powyżej 7%, a średnio od 2,8 do 5,6%), konsekwencje oceniono jako niegroźne. Badania organizmów pilarczy po 8-godzinnym dniu pracy wykazały, że zawartość CO we krwi i w wydychanym powietrzu nie przekracza poziomu spotykanego u większości palaczy tytoniu. (W. B.)

170

36

IBL

Douda V.: Viceoperační těžebně doprovní stroje a jejich výkonnost. **Wielooperacyjne maszyny ścinkowe i ich wydajność.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 6 s. 407—420, 8 wykr. bibliogr. 4 poz. rez.

sum. — W CSRS maszyny takie wprowadza się do praktyki a niedługo będzie się je również konstruować i wytwarzać. Te drogie maszyny nie mogą być upowszechniane bez technologicz-

nego przygotowania, opartego na szczegółowych wyliczeniach technicznych i ekonomicznych. Przedstawiono matematyczne wzory dla obliczenia wydajności maszyn różnych typów — ścin-

kowych — układających (do trzebieży), ścinkowo-zrywkowych, zrywkowych oraz kombajnów leśnych, wyrabiających gotowe sortymenty już na zrębie. (S. K.)

171

363.7

IBL

Strehlke B.: Ergebnisse eines Mobilhacker — Versuchseinsatzes. **Wyniki doświadczalnego zastosowania samojezdnej rębarki.** Forstarchiv 1977 Jg 48 H. 11 s. 242—244, 3 fot. — W rejonie Hanneru (RFN) przeprowadzono próby eksploatacyjne z samojezdną rębarką szwedzką Bruks (model RT 1500) zamontowaną na 3-osiowym pojeździe samochodowym Scania. W okresie od jesieni 1975 do wiosny 1976 urządzeniem tym przerobiono na zrębki 7968 mp. drewna świerkowego i 6306 mp. sosnowego. Materiał ten pochodził z 21—48 letnich drzewostanów o pierś-

nicy 10—14 cm. Do zrywki używano głównie ciągniki rolnicze z liną zaczepową, lub kleszczami. Rębarkę ustawiano na drodze leśnej i tam następowało rozdrabnianie całych drzew. Do wywozu zrębków używano różnych pojazdów o ładowności 20—80 mp. Wyłączny koszt eksploatacji rębarki wynosił średnio 9,73 marki RFN na 1 mp, ale koszty całkowite wynosiły 20 marek. Przekraczały one cenę rynkową zrębków, która wynosi 13—15 marek/mp. Wskazano na zawyżenie kosztów wskutek doświadczalnego charakteru prac. (W. B.)

172

375 : 304

IBL

Petr J.: Výzkum fyzického zatižení a bezpečnosti práce v nových technologiích soustředování dříví v jehličnatých orostech. **Badanie obciążenia fizycznego i bezpieczeństwa pracy przy nowych technologiach zrywki drewna w drzewostanach iglastych.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 7 s. 296—298, 2 tab. rés. rez. sum. Zsfg. — Badaniem objęto ciągniki: Zator 6748, 8011, 12011, Kockums 821, Kockums 861, LKT 75, Volvo 868

oraz zestaw wywozowy TN-7. Na podstawie punktowej oceny 18 elementów, składających się na pracę tymi maszynami, scharakteryzowano poszczególne technologie. Najkorzystniejszą okazała się technologia: Logma T-310 + Kockums 861 + ładowarka szczękowa (132,00 punkty), najmniej korzystaną natomiast była technologia: zestaw wywozowy + ładowarka czołowa na składnicy górnej (266,54 punkta). (S. K.)

4 SZKODY W LESIE. OCHRONA LASU

173

41

IBL

Schönherr J.: Der Forstschutz im Spannungsfeld zwischen Rentabilität und Umweltschutz. **Ochrona lasu pomiędzy rentownością, a ochroną środowiska.** Forst-u. Holzwirt 1977 Jg 32 Nr 22 s. 458—463 bibliogr. 37 poz. — Rys historyczny najnowszej, chemicznej ochrony lasu z podkreśleniem że kłęski powodowane przez owady są wynikiem gospodarki ludzkiej. Obecnie forsowa-

na jest tzw. higieniczna, ochrona lasu niegroźna dla środowiska. Najbardziej aktualnym zadaniem instytutów jest opracowanie dla praktyki leśnej alternatywy rozpowszechnionej obecnie chemoterapii. Nowa metoda może np. polegać na aplikowaniu pestycydów w miejscach, do których owady zwabiają się środkami zapachowymi. Jest to metoda biochemiczna umożliwiająca

oddziaływanie selektywne. Metody biologiczne polegają na infekowaniu szkodliwych owadów np. wirusami, które można hodować w skali przemysłowej i przechowywać w chłodniach. Względy ekonomiczne nie poz-

walają jednak na szersze ich stosowanie i zarzucenie metod chemicznych. Ochrona ptaków i mrówek jako wrogów szkodników leśnych należy do metod biologicznych, ale ma znaczenie jedynie profilaktyczne. (W. B.)

174

411

IBL

Švestka M.: Možnost použití baktérie *Bacillus thuringiensis* Berl. v biologickém boji proti *Operophtera brumata* L. a *Tortrix viridana* L. **Możliwość stosowania bakterii *Bacillus thuringiensis* Berl. w biologicznym zwalczaniu *Operophtera brumata* L. i *Tortrix viridana* L.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 11 s. 875—892, 2 fot. 4 rys. 3 tab. 5 wyk. bibliogr. 29 poz. rés. rez. sum. Zsfg. — W l. 1972—1974 przeprowadzono próby ze zwalczaniem piędzika przedzimka i zwójki zieloneczki przy użyciu Dipelu

(0,5, 1,0 lub 2,0 kg/ha), Entobakterinu 3 (0,5 kg/ha) i Bathurinu (2,0 kg/ha) oraz kombinacji biopreparatów z DDT, Metationem i kwasem bornym. Próby prowadzono w dojrzałych, średniowiekowych i młodych dębinach. Efektywność badano 4 metodami kontrolnymi. Biopreparaty okazały się nieszkodliwe dla roślin i kręgowców a wysoce selektywne w stosunku do owadów. Stosowanie ich jest jednak droższe o 50—360% niż insektycydów z grupy organofosfatów. (S. K.)

175

453

IBL

Šrot M.: přemnožení obaleče modřinového v Jizerských horách. **Gradacja wskaźnicy modrzewianeczki w górach Izerskich.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 11 s. 488—490, 1 fot. rés. rez. sum. Zsfg. — Latem 1977 r. stwierdzono wystąpienie tego szkodnika na pow. 7000 ha w górach Izerskich i 4000 ha w zachodnich Karkonoszach oraz w polskich nadleśnictwach Świeradów i Szklarska Porę-

ba. Uszkodzone drzewostany znajdują się w strefie 800—1100 m npm. Szkodnik żerował przede wszystkim na świerkach wcześniej rozpoczynających vegetację a na późnorozwijających się tylko sporadycznie. Stwierdzono, że wskaźnik płciowy wynosi 0,6, co zapowiada zwiększenie się stanu szkodnika w 1978 r. (S. K.)

176

453

IBL

Škodlivé přmnožení štětnoše trnkového ve smrčinách jihozápadní Moravy. Kudler J. i in. **Gradacje znamionówki tarniówki w świerczynach południowo-zachodnich Moraw.** Les. Pr. 1977 R. 56 nr 6 s. 252—257, 13 fot. 2 tab. — W 1976 r. stwierdzono gradacyjne wystąpienie znamionówki (*Orgyia antiqua* L.) na powierzchni od 4500 ha w świerczynach głównie III—IV klasy wieku. Obłożenie osiągnęło w niektórych drzewostanach nawet 310 tys. jajeczek na 1

drzewo. Znaczna część jajeczek była jednak niepłodzona lub została zniszczona przez naturalne czynniki biocenozy a wiele młodych gąsienic poraziły pasożyty i wirusy, więc szkody na świerku okazały się stosunkowo małe. Wykorzystano jednak możliwość wypróbowania różnych insektycydów (10 preparatów chemicznych lub z *Bacillus thuringiensis* w różnych dawkach), które stosowano ze śmigłowca. (S. K.)

Hochmut R.: Výskyt lýkožrouta lesklého (*Pityogenes chalcographus* (L.) pri schematických výchovných zásazích. **Wystąpienie kornika sześćciozębnego (*Pityogenes chalcographus* L.) przy schematycznych zabiegach pielęgnacyjnych.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 7 s. 533—545, 5 tab. bibliogr. 11 poz. rés. rez. sum Zsfg. — Wycięte przy zabiegach schematycznych drzewka przeważnie pozostają na miejscu. Aby określić rozmnażanie się kornika na tych drzewkach

przeprowadzono badania w młodnikach świerkowych w wieku od 10 do 32 lat. Przeliczenie wykazało, że liczba otworów chodnikowych wynosi 0,04—0,71 na 1 dcm², co odpowiada słabemu lub średniemu wystąpieniu kornika. W materiale z cięć letnich i jesiennych było znacznie mniej kornika, niż z cięć wiosennych. Nasilenie występowania szkodnika wyraźnie zależy od intensywności zabiegu pielęgnacyjnego i od odległości od obrzeża. (S. K.)

5 POMIAR LASU, PRZYROST, ROZWÓJ I STRUKTURA DRZEWOSTANÓW. INWENTARYZACJA I KARTOGRAFIA

178

524.3

IBL

Šmelko Š.: Nový spôsob overovania a hodnotenia reprezentatívnych metód zistovania hmoty porastov. **Nowy sposób sprawdzania i oceny reprezentatywnych metod określania miąższości drzewostanów.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 10 s. 743—754, 2 rys. 5 tab. bibliogr. 9 poz. rés. rez. sum. — Przedstawiono nowy system sprawdzania 6 typów metod inwentaryzacji lasu. Podstawę przy spr-

wdzeniu stanowią empiryczne modele drzewostanów, reprezentowane przez odpowiednią liczbę powierzchni próbnych. Informacje o drzewach, zebrane na taśmach magnetycznych, tworzą bank danych. Programy przygotowuje się w języku Fortran-Tesla. Podano przykład modelu drzewostanu i porównania błędów 8 alternatyw metod reprezentatywnych. (S. K.)

179

548 : 331

IBL

Pardé J.: Biomasses forestières et utilisation totale des arbres. **Biomasa drzew leśnych i jej całkowite wykorzystanie.** Rev. for. franç. 1977 nr 5 s. 333—342, 2 fot. 2 tab. bibliogr. 22 poz. — Światowe zapotrzebowanie na nowe źródła surowcowe odbija się również na gospodarce leśnej. M.in. z tej przyczyny postuluje się całkowite wykorzystanie drzew, łącznie z korzenia-

mi i liśćmi. W tym celu jest niezbędne bardziej gruntowne poznanie biomasy leśnej. Autor dokonuje przeglądu (przede wszystkim) metodologii oceny biomasy drzew i drzewostanów (zwłaszcza korzeni, pni, gałęzi, liści). Następnie podaje konkretne rezultaty już uzyskane w Europie Zachodniej (zebrane w tabelę). Przegląd uzupełniono szeregiem własnych komentarzy. (M. B.)

180

562.46

IBL

Halaj J.: Použitie rastových tabuliek diferencovaných podľa zasobovej úrovne porastov. **Stosowanie tablic przyrostowych zróżnicowanych według poziomu zasobności drzewostanów.** Lesnictvi 1977 R. 23 nr 10 s. 799—814, 8 tab. 1

wykr. bibliogr. 15 poz. rés. rez. sum. — Poziom zasobności, wyrażany sumą powierzchni przekroju na ha przy danej pierśnicy przeciętnej, zależy przede wszystkim od siedliska, obszaru przyrodniczo-leśnego, sposobu pielęgnowa-

nia drzewostanu. Przeprowadzono ocenę 2 metod określania tej zasobności, opartych na: pomiarze elementów taksacyjnych, oraz na czynnikach siedliska, odniesionych na przykładzie świer-

ka do jednostek typologicznych — zespołów typów lasu i obszarów przyrodniczo-leśnych. Uwzględniono również sposoby pielęgnowania, wpływające na zwarcie drzewostanu. (S. K.)

6 URZĄDZENIE LASU. EKONOMIKA GOSPODARSTWA LEŚNEGO. ADMINISTRACJA I ORGANIZACJA GOSPODARSTWA LEŚNEGO

181

613

IBL

Bočkov I. M., Plisko V. E.: Metod opredelenija optimal'nogo razmera glavnogo pol'zovanija lesom. **Metoda określania optymalnego rozmiaru głównego użytkowania lasu.** Les. Choz. 1978 nr 4 s. 61—67, 3 tab. bibliogr. 9 poz. — Przedstawiono metodę programowania liniowego na EMC trzeciej generacji do określania optymalnego rozmiaru użytkowania głównego. Przytacza się uzasadnienia hodowlane i matematyczne, modele matematyczne oraz funkcje ce-

lu (maksimum użytkowania w ciągu kolei rębności). Artykuł zawiera tablice ustalające przeciętną grubość i przeciętne zmiany zapasu drewna użytkowego w zależności od wieku i zwarcia drzewostanów normalnych świerczyn I klasy bonitacji środkowych obwodów ZSRR, podział powierzchni drzewostanów sosnowych według grubości przeciętnej oraz wyniki określenia rozmiaru użytkowania głównego lasu według przyjętej metody. (R. M.)

7 PRODUKTY LEŚNE I ICH UŻYTKOWANIE

182

825.71

IBL

Bykov E. N.: Drevesnaja zeleń' — cennoe syr'e. **Zrębki zielone — cenny surowiec.** Les. Prom. 1978 nr 2 s. 18. — Duże znaczenie w zagospodarowaniu całej biomasy produkowanej przez drzewostan jest wykorzystanie korony wraz z igliwem. W skali przemysłowej zielona masa nie jest wykorzystywana ze względu na trudność jej oddzielenia od drewna. Z 1 m³ drewna korony świerkowej wraz z igliwem można otrzymać 0,61 m³ zrębków i 168 kg suchego igliwia o wilgotności względnej 8—12%. Koszt oddzielenia masy zielo-

nej od drewna przewyższa jednak wartość zrębków produkowanych z drewna korony. Prawidłowym i ekonomicznie uzasadnionym sposobem wykorzystania biomasy korony jest produkcja witaminowej mączki, pasty chlorofilowo-karotenowej, preparatów leczniczych, ekstraktów itp. Ceny na te wyroby są odpowiednio wysokie, a popyt nieograniczony. Nadmieniono, że mączka witaminowa może pokryć 30% rocznego bilansu paszowego, bez względu na warunki pogody. (N. G.)

8 LASY I LEŚNICTWO W GOSPODARCE NARODOWEJ

183

903 : 566

IBL

Brenac L.: Ressource et disponibilité forestières. **Zasoby leśne i możliwość**

dysponowania nimi. Rev. for. franç. 1977 nr 3 s. 163—184, 2 fot. bibliogr.

61 poz. — Prognozowanie w zakresie „rozporządzalnych” zasobów lasów wymaga rozpoznania aktualnego ich stanu za pomocą inwentaryzacji oraz przewidywania ich dynamiki pod wpływem czynników naturalnych i ingerencji człowieka. Dotychczasowe metody konstruowania tablic zasobności oparte na współczynnikach statycznych nie wyjaśniają przyczyn występowania okre-

ślonych zjawisk w czasie i odnoszą się do jednorodnych lasów „idealnych”. W związku z tym zaproponowano nową metodę obliczania możliwości produkcyjnych drzewostanów. Uwzględnia ona dodatkowe czynniki uzyskane m.in. w wyniku analizy okresowo ponawianej inwentaryzacji oraz ankiet uwydatniających struktury i tendencje oddziaływania tych czynników. (M. B.)

AUTORZY ANALIZ:

(W. B.) — mgr inż. Wiktor Brodzikowski

(M. B.) — mgr inż. Marian Budzyński

(W. C.) — doc. dr Witold Chmielewski

(N. G.) — mgr inż. Natalia Gapińska

(S. K.) — mgr inż. Stefan Kocięcki

(R. M.) — mgr Rafał Malec

Przeгляд Dokumentacyjny Leśnictwa zawiera jedynie niewielką część analiz dokumentacyjnych z zakresu leśnictwa. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych. Centrum Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej (w skrócie CİNTE, Warszawa, Al. Niepodległości 186) przyjmuje zgłoszenia na prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy.

Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Leśnictwa Instytutu Badawczego Leśnictwa — branżowy ośrodek informacji leśnictwa — wykonuje za zwrotem kosztów kserokopie i mikrofilmy publikacji, objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.